

שפריץ / מחזה מאת בגדכפת בכלם

הנמסות: פיסכה'לה - האב. גרפצי - האם. שפיכניו - הבן.

שפיכניו: אבא, יש לי רעיון. מה דעתך שאדיפוס שוכב קודם עם אביו ואחר כך הורג את אמו? **פיכסה'לה:** תראה מה גידלתי בבית! סוטה! סוטה! מין! עוד מעט תתחיל גם לגדל לי שיער ארוך! צא מהבית הזה, חתיכת הומו!

היית מוכן לשכב איתה? אפילו בשביל התענוג להרוג אותי? **שפיכניו:** אתה צודק, אבא, אני נכנע. **פיכסה'לה:** את רואה, גרפצי? ככה צריך לחנך את הנוער! פשוט להגיד להם את האמת בפנים, לא להתבייש!

דעת המבקרים
מבקר א: הפעם הזאת עלה המחבר על עצמו. אני מרגיש שגם אני קאקא.

גרפצי: אני גם כן אמרתי לו את האמת. אמרתי לו שאם אני קאקא או הוא יצא מהקאקא.

מבקר ב: הוא הראה לנו מי אנחנו באמת. נכון שזה מכאיב, אבל האמת משהרת ויוצרת קטארזיס.

עמוס קינן **חנוך לוין**

מבקר א: לי היה קטארזיס אמיתי בהצגה. הלכתי הביתה ואוננתי כמו שלא אוננתי שנים.

שפיכניו: כן, רק לדברים כאלה יש לאבא כח. להוציא לך מהתחת כל מיני דברים שנתקעו שם.

מבקר ב: אבל הרי המתבר בעצמו הראה לנו קרץ אור! עובדה שהמישפחה מתאוששת ומגרשת את החרא הזה!

גרפצי: אהה, עכשיו אתה מתחיל להשמיע גם את אבא? וזה כשהוא איננו? חכה חכה שהוא יבוא! תראה מה הוא יעשה לך! הוא יתחוך לך את הביצים!

מבקר א: אני חושב שהעובדה שהבן מתגלה כהומו, בסדר-הכל מוכיחה שלא זה הדרך, והמחבר מצביע בפירוש על הסכנה שבאובדן ערכים. מי שרוצה לשכב עם אביו, סופו שיוקא החוצה מהמישפחה. אני סבור שמבחינה זו תרם המחזה תרומה חיובית לחינוך.

שפיכניו: תגידי, אבא, למה אדיפוס הרג את האבא שלו?

מבקר ב: בכל-זאת הייתי מעדיפה שיהיה גורמלי וישכב עם אמו. אבל במחשבה שנייה, אני מעדיפה אותו לאי-גורמלי. אחרת המחזה היה גורא משעמם ולא היה בו חידוש. עכשיו, תודה לאל, גם אני מרגישה כמו קאקא.

פיכסה'לה: תסלח לי שפיכניו, אתה לא על הגל הנכון. לפני שהוא הרג את אבא שלו, או קודם הוא שכב עם אבא שלו. תסתכל בבקשה על הגרפצי הזאת:

הביא לבית-הדפוס: עמוס קינן

את האור!

ביוגרפיה חשוב מתולדותיו של אהרון דויד גורדון. פרק המצוי בביוגרפיה שחיברה פרופסור אלי שביד על א.ד. גורדון: "בתו של א.ד. גורדון, יעל, הגיעה אליו בחודש אילול תרס"ח. היא גרה עימו ברחובות והוא ניסנה לטפל בהבאת אשתו. בצאתו יום אחד ברגל ליטו, כדי לסדר את המיסמכים הדרושים, התנפלו עליו שודדים ערביים, דקרוהו וירו בו ופצעוהו פצעים אנושים. הזעזוע המוסרי שערב עליו עקב המאורע הזה היה חמור לא פחות מן הפגיעה הגופנית, ונראה שהוא השפיע לאימעט על השקפתו בשאלה הערבית."

לישראלי שצפה בסרט ששם את הרגש על המיסטיקן שבו. לא נותר אלא לסיים במילים, שבהן סיים ביאליק את רשימתו על הבחור מפאדובה: "אות הוא כי אכן דלונג, דלונג עד מאד."

(*) בזיכרונות בעל-פה של בני אותה תקופה, מזכירים שבאותה תקרית הופשט א.ד. גורדון, ונעשה בו מעשה-סדום.

מי מריבה

בחתף

לקוראי מדור-הסיפורות של ידיעות אחרונות נתגלתה הפתעה לא-נעימה במאמר מאת יהודית אוריון ב"הרצל, אשר דן בשמותיהם של סופרים. ההפתעה הייתה בכך שרק לפני חודשים ספורים פורסם באותו מקום מאמר דומה להפליא בנושאו, רוחו וכותרתו, מאת עמוס קינן. לעורך-המדור פיתרונים. ● אנגב, במאמר זה מגלה המחברת שמות טרום-משוערבים של סופרים ישראליים. למשל: האחים מתי ואהרון גרינברג - מתי ואהרון מגד; חנוך הלפגוד - חנוך ברטוב; משה שמרקיס - משה שמיר; בנימין קמרשטיין - בנימין תמוז. ● הסופרת האמריקאית איין ראנד (מרד הנפיליס, כמעין התמבר) החליטה לחדול מפירסום ריחונה הימני אשגו איין ראנד, שגשג משך שנים רבות את דגל הפילוסופיה האובייקטיביסטית שלה. הנגרת ראנד התליטה לשוב לכתיבת ספרים. בפנייתה האחרונה אל 15,000 קוראיה, כתבה איין ראנד על מצבו הנחות של העולם - בשורה שהוציאה, מן הסתם, את הרוח ממפרשיו של תלמידה ונושא-דיגלה הישראלי-אוסטרלי ד"ר משה קרוי. ● המשורר הירושלמי חיים גורי הצטרף לוועד ציבורי להגנת כדורגל הפועל ירושלים מבנייה-מעושים עדי עזתמאן. ● בראשית חודש מארס עומד לראות אור בגרמניה כתבי-עת חדש שיקרא L76. בעריכת היינריך בל (המוקיון), תמונה קבוצתית זקתרינה בלוס) וגינטר גראם (תוף הפח), ובו ישתתפו סופרים ממזרח וממערב למסך-הברזל. הרואים עצמם כסוציאליסטים. לאחרונה ראה אור בגרמניה ספר חדש מאת היינריך בל, ושמו דו"ח על השיכונעים המדיניים של האומה, בו דן בל בביקורתיות רבה בגרמניה החדשה, שאינה לרוחו, ובעיקר במישפט קבוצת באדר-מיינהוף. ● בחוג לספרות עברית באוניברסיטה העברית פרופסור מן-המנין. ● נעמי שמר נתקאה, מן-הסתם, במשוררת ליליה רביקוביץ, שפירסמה בזמנו ספר-שירים בשם הספר השלישי. משום כך פירסמה מחברת הכריש ופגשתי באיש מזרז את הספר השני. ● אלה המתלבטים בבעיות נישואים שלא ברבנות, יכולים להיעזר בספרו של אליקים אלינסון, שראה אור בהוצאת דביר: נישואים שלא כדת משה וישראל, הספר מהווה מחקר מקיף על עמדת ההלכה כלפי נישואים חריגים, כגון: קשרים חופשיים, טיכסי דת זרה, ונישואין אורחיים. ● עמנואל פיוון פירסם קובץ בשם ערב וישראל (6). ובו מיבחר מאמרים מתורגמים מערבית על בעיות חברת ותרבות בעולם הערבי. ● הסופר-מהפכן הצרפתי רז'יס דבר, ידידו של צ'ה ג'ואר, פירסם בפארז את ספרו המנוודה, שבו הוא מבטע את אכזבתו מהפכני העולמי-העברי. דברה מגדיר את אחת הדמויות בספרו כ"אבם הנוגה כאלו התחתן עם התיסטוריה, אחד המבקרים כתב על דברה שהוא נאמן לאבותיו הסיפוריים, אנדרה מאלרו וארנסט האמינגווי, ששניהם לא הפרידו בין כתיבה לחשיבה פוליטית.

סיבוב ראשון: תל-אביב נגד ירושלים

בחברת טימן קריאה העומדת להתפרסם בימים אלה, מצוי מאמר בעל אופי משמיע ביותר מאת סגן-עורך כתבי-עת זה, ניסים קלדרון. ההשמעה יוצאת בחריפות נגד קבוצת המשוררים הירושלמים. מאמרו של קלדרון דן בעיקר במרכיבים משותפים, ונטילי-ערך לעתו, בשירתם של יהודה עמיחי, אריה זקס, הרולד שימל ואחרים. וזאת, תוך ניסיון נושא להציג את יצירתה העכשווית כנטולת ערך ממש. כאשר נשאל מקור יודע-דבר במיטתרי ביצת הסיפורות העברית, למסתתר מאחרי המצפה זו, הוא נימק את המיתקה התל-אביבית בכך שמטרתה להאדיר ולרומם את משוררי תל-אביב: ישראל פנסק, אורי ברנשטיין, מאיר ויזלטיר, יאיר הורביץ ואחרים, כמקדי השירה העברית בתימינו.

סיבוב שני: ירושלים נגד תל-אביב

יהודה עמיחי מעודו לא נהג להתני מים בביצת-השירה המקומית, הוא הגביל את ייעודו לכתיבת שירים. כמרכז מבלה יהודה עמיחי את זמנו בעולם הרחב, שם נוטה לו הביקורת חסד רב יותר מן הביקורת התל-אביבית, כך שאין סיכוי שהוא יחלץ להגנתה של קבוצת המשוררים הירושלמים - שאינה בנמצא. אלא שלא אלמנה מקור יודע-דבר באתו מאמר בכתבי-עת טימן קריאה מושמך הפרופסור-משורר אריה זקס. החץ הראשון מירושלים לתל-אביב נשלח במאמר שאותו פירסם זקס, אודות פולחן סילביה פלאת במוסף לסיפורות של ידיעות אחרונות. בין השאר כותב אריה זקס: "אצלנו משתרבב איפוא למישקה-ההודות-עם-סילביה פלאת איזה אייביסחון פרובינציאלי נוגע-ללב. מי הם גיבורי התרבות הראויים להכתרה? מי יערוך לנו שאנו מעריצים את המשוררים הנכונים? העובדה שלסילביה פלאת ניתן כבר אישור העולם הגדול, הלא-טועה, מסבירה את התפוצה הצפויה לפעמון הזכוכית בתרגומו העברי הכושל, היא מסבירה את המאמרים המלומדים שנתפרסמו כבר, ואת תצלומה של סילביה פלאת, הניבט אלינו מן העמוד הראשון של כתבי-עת סיפורות חדשני, כשבבואת המתרגמת הישראלית של יוליסס, אף היא צעירה ונאה, מלווה אותה בעמוד השני."

סיבוב ביניים: אופציות פתוחות

העורך הראשי של טימן קריאה, המבקר מנחם פרי, המודע לאיזון העדין של כתבי-עת שאותו הוא עורך, וגם לכמות המשוררים הדלילה בארץ, מצוין במפורש, כי בחברת הבאה של טימן קריאה יתפרסם מאמר-סינוריה על קבוצת המשוררים הירושלמים שאינה קיימת, מאת המשורר החצי תל-אביבי חצי ירושלמי מנחם בו.

אהרון דויד במיצע-הפיזמונים

אחרי שאליעזר בן-יהודה, תיאודור הרצל, חיים ויצמן ויצחק שדה ניצבו כבר בפיסגת מיצעדי-הפיזמונים, הגיע תורו של אהרון דויד גורדון להעשיל לפיסגה. הבלדה של אהרון דויד המושרת בפי הזמר חנו יובל, רודה ככל הבלדות-מטעם על מנהיגי היישוב, שהגיעו לפיסגת מיצעדי-הפיזמונים, הבלדה משמיטה פרק

